

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 333)

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/478)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-431/07064

23.11.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 19.10.1992 tarihinde kararlaştırılan "Tehlikeli Atıkları Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

20-22 Mart 1989 tarihleri arasında imzaya açılan UNEP Basel Sözleşmesi, "Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Hareketlerinin Kontrolü"ne ilişkin uluslararası boyutta destek bir sözleşmedir.

Ülkemizin de imzaladığı Sözleşme, tehlikeli atık taşımacılığının getirdiği sorunlara dünya kamuoyunun dikkatini çekmekte ve bu konulardaki hukuk dışı, yanlış ve ihmalkâr uygulamaları önlemeyi amaçlamaktadır.

Basel Sözleşmesi, tehlikeli atıkların açık bir listesini içermekte ve bu atıkları ihrac eden ülkeye, bildirim zorunluluğu getirmektedir. Bu nedenle, Sözleşmenin onaylanmasıyla tehlikeli atıkların sınırlarötesi hareketlerinde transit ülke durumunda olan ülkemizin illegal atık trafiği ne maruz kalması bir ölçüde engellenecektir.

Tehlikeli atıkların kanun dışı ihracı halinde uygulanacak yaptırımlarla ilgili bazı önlemleri de beraberinde getiren Sözleşme, bu konu ile ilgili ulusal mevzuatımızın da bulunmaması nedeniyle, halihazırda atıkların sınırlarötesi hareketlerinde ülkemiz açısından referans gösterilerek kullanılmaktadır.

Ayrıca, bilindiği gibi 1992 yılının Haziran ayında dünyanın ikinci büyük çevre konferansı olan "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda birtakım yasal belgeler kabul edilmiştir. Bu belgeler arasında yer alan "gündem 21'in, II nci bölümü" olan "Kalkınma İçin Kaynakların Korunması ve Yönetimi"ne ilişkin bölümde, "tehlikeli atık üretiminin depolanmasının, arıtımının, yeniden dönüştürülmesi ve kullanımının, taşınmasının ve bertarafının kontrolünün", "sağlık, çevre koruma, doğal kaynak yönetimi ve sürekli ve dengeli kalkınma" açısından büyük öneme sahip olduğu belirtilmiştir.

Yine temel hedefler arasında, özellikle Basel Sözleşmesi ve eki Protokolün ratifikasyonun yapılması ülkeler tarafından özellikle vurgulanmıştır.

Öte yandan OECD Çevre Komitesine bağlı Atıkların Yönetimi Grubu tarafından hazırlanan ve atık hareketlerinin bildirimsiz yapılmasını öngören Konsey Karar Tasarısının hızlandırılacağı göz önüne alındığında, ülkemiz açısından bu Sözleşmenin onaylanması büyük önem arz etmektedir.

Tasarı, ülkemizin mezkûr Sözleşmeyi onaylamasının, Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması amacıyla hazırlanmıştır.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

19.2.1992

Esas No. : 1/478

Karar No. : 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, Çevre Bakanı Sayın B. Doğançan Akyürek'in, Çevre Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin de katılımı ile Komisyonumuzun 18.2.1993 tarihli 3 üncü birleşiminde incelenip görüldü.

Ülkelerin ekonomik, ticarî ve sınıfl faaliyetlerinin çeşitli şekillerde, başka ülkelerde çevre kirlenmesine yol açması, kirliliğin sınır tanımaması nedeniyle, devletler arasında çevre konusunda işbirliği, teknik yardımlaşma ve bilgi alışverişinde bulunma, uluslararası standartlar ve düzenlemeler oluşturma zorunlu hale gelmiştir.

Bu bağlamda 20-22 Mart 1989 tarihleri arasında imzaya açılan "Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Hareketlerinin Kontrolü"ne ilişkin Basel Sözleşmesi ile taraf ülkeler atık üretimlerini asgariye indirmeyi, atıkları kendi ülkelerinde en sağlıklı şekilde bertaraf etmeyi öngörmekte, tehlikeli atıkların başka ülkelere transferi istisnai olarak kabul edilmekte, zararlı atık hareketleri sıkı kontrol altına alınmaktadır.

Sözleşmeye taraf olunmasıyla, tehlikeli atıkların sınırlarötesi hareketlerinde transit ülke durumunda olan, kimi zaman da alıcı ortam olma durumuyla karşılaşan ülkemizin, illegal atık trafiğine maruz kalması engellenecek, bu konu ile ilgili ulusal mevzuatımızın bulunmamasından doğan boşluk da bir ölçüde giderilecektir.

Anılan nedenlerle sözleşmeye taraf olmamızı yararlı bulan Komisyonumuz Tasarının gerekçesini uygun görerek maddelerine geçilmesini kabul etmiş ve Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ertekin Durutürk
Isparta

Başkanvekili
Hilmi Yükselen
Kırşehir

Sözcü
Ahmet Fevzi İnceöz
Tokat
Üye
Turgut Tekin
Adana
Üye
Ahmet Cemil Tunç
Elazığ
Üye
Nurettin Tokdemir
Hatay
Üye
Doğan Baran
Niğde

Kâtip
Abbas İnceayan
Bolu
Üye
Abdülkerim Zilan
Batman
Üye
M. Fevzi Yalçın
Eskişehir
Üye
H. Cavit Erdemir
Kütahya
Üye
Şinasi Altınır
Zonguldak

Üye
Şahin Ulusoy
Tokat

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/478
Karar No. : 26

19.3.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 17.3.1993 Tarihli 6 ncı Birleşiminde Çevre Bakanı ve Dışişleri Bakanlığı Temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Tehlikeli atık taşımacılığının getirdiği sorunlara Dünya Kamuoyunun dikkatini çekmeyi ve bu konulardaki hukuk dışı, yanlış ve ihmalkâr uygulamaları önlemeyi amaçlayan Tasarı Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca Komisyonumuzca, atık taşımacılığının yarattığı sorunlar göz önünde bulundurularak Tasarının, İçtüzüğü'nün 53 üncü maddesi uyarınca öncelikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Atilla Mutman
İzmir
Üye
Hüsamettin Örüç
Bursa
Üye
Arslan Adnan Türkoğlu
Çorum
Üye
Baki Dumaz
Afyon

Üye
M. Vehbi Dinçerler
Ankara
Üye
İsmail Coşar
Çankırı
Üye
Mustafa Doğan
Gaziantep
Üye
Erkut Şenbaş
İzmir

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 333)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 22 Mart 1989 tarihinde Basel'de imzaya açılan "Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi"nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Téz

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kilercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Töptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı V.

İ. Téz

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töpcü

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**ÇEVRE KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TEHLİKELİ ATIKLARIN SINIRLARÖTESİ TAŞINIMININ VE BERTARAFININ KONTROLÜNE İLİŞKİN BASEL SÖZLEŞMESİ

GİRİŞ

Bu Sözleşmeye taraf olan devletler; tehlikeli atıklarla diğer atıkların ve bunların sınırlarötesi taşınımının insan sağlığı ile çevrede yol açtığı zarar tehlikesinin bilincinde olarak,

Tehlikeli atıklarla diğer atıkların giderek artan oluşumu, karmaşıklığı ve sınırlarötesi taşınımının insan sağlığı ve çevre için büyüyen bir tehdit oluşturduğunun farkında olarak,

İnsan sağlığını ve çevreyi, bu atıkların yarattığı tehlikelerden korumanın en etkin yolunun, atıkların oluşumunu miktar ve/veya tehlike potansiyeli açısından asgari düzeye indirmek olduğunun da farkında olarak,

Bertaraf yerleri neresi olursa olsun, sınırlarötesi taşınımları da dahil olmak üzere, tehlikeli atıkları ve diğer atıkların yönetiminin, insan sağlığı ve çevre ile tutarlı olabilmesini sağlamak amacıyla, devletlerin gerekli tedbirleri almaları hususunda ikna olarak,

Atık üreticilerinin bertaraf yerleri neresi olursa olsun, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, insan sağlığı ve çevre ile tutarlı bir şekilde nakli ve bertarafı konusundaki görevlerini yerine getirmeleri hususunun Devletler tarafından temin edilmesi gereğini göz önünde bulundurarak,

Yabancı tehlikeli atıkların ve diğer atıkların kendi bölgesine girmesi veya bertaraf edilmesini yasaklamak konusunda devletlerin hükümlerini haklarını tümüyle kabul ederek,

Tehlikeli atıkların sınırlarötesi taşınımının ve bertarafının, başka Devletlerde, özellikle de gelişmekte olan ülkelerde bertarafının yasaklanması konusunda giderek artmakta olan isteği de göz önüne alarak,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, çevre ve etkin yönetim ilkeleri ile uyum içinde olduğu sürece, üretilmiş oldukları Devlette bertaraf edilmeleri hususunda ikna olarak,

Bu atıkların oluşturduğu Devletten başka bir Devlete sınırlarötesi taşınımına ancak, insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyecek şartlar altında ve bu Sözleşme hükümleri çerçevesinde gerçekleştiği takdirde, izin verilmesi gerektiği hususunun da bilincinde olarak,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların artan kontrolünün, bu atıkların çevresel açıdan tutarlı bir şekilde yönetimi ve sınırlarötesi taşınımının azaltılması konusunda teşvik edici bir işlev göreceğini dikkate alarak,

Tehlikeli atıkların devletler arasında sınırlarötesi taşınımının kontrolü ve bu taşınımına ilişkin bilgilerin gereğince değişimine ilişkin tedbirlerin Devletler tarafından alınması hususunda ikna olarak,

Tehlikeli maddelerin taşınmasına ilişkin olarak çevrenin korunması konusunda bir dizi uluslararası ve bölgesel anlaşmanın ele alındığını göz önünde bulundurarak,

Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı (Stockholm, 1972) Bildirgesi'ni, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) Yönetim Konseyi'nin 17 Temmuz 1987 tarihli, 14/30 sayılı kararıyla kabul edilen Tehlikeli Atıkların Çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimine ilişkin Kahire İlkelerini, Birleşmiş Milletler Tehlikeli Malların Taşınması uzmanlar Komitesi tarafından 1957 yılında formüle edilen ve her iki yılda bir güncelleştirilen Tavsiyelerini, Birleşmiş Milletler sistemi içinde kabul edilen ilgili tavsiye, bildirme, belge ve yönetmeliklerle, diğer uluslararası ve bölgesel örgütler tarafından yapılan etüt ve çalışmaları dikkate alarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun otuzyedinci oturumunda (1982) kabul ettiği Dünya Tabiat Sözleşmesi ruhunu, ilke, hedef ve işlevlerini, insan çevresinin ve doğal kaynakların korunmasına ilişkin, etik kurallar olarak kabul ederek,

Devletlerin, insan sağlığının ve çevrenin korunmasına ilişkin uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmek zorunda olduklarını ve uluslararası hukuk uyarınca sorumlu olduklarını onaylamak,

Bu Sözleşme hükümlerinin veya Sözleşme protokollerinden herhangi birinin ihlali halinde, anlaşmaların ilgili uluslararası kanunları uygulayacağını kabul ederek,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıklar oluşumunu en aza indirmek amacıyla, çevreyle tutarlı düşük atık üreten teknolojilerin, yeniden değerlendirme alternatiflerinin, bakım ve yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanması gereğinin bilincinde olarak,

Tehlikeli atıkları ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının kontrolü gereğine ilişkin, giderek büyüyen uluslararası ilginin ve bu taşınımın mümkün olabildiği ölçüde en aza indirilmesi gereğinin de bilincinde olarak,

Tehlikeli atıklar ve diğer atıklar konusunda, sınırlarötesi yasa dışı trafiğin yarattığı sorunlardan kaygı duyarak,

Gelişmekte olan ülkelerin, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetimi konusunda sınırlı olanaklarının olduğunu da dikkate alarak,

Kahire İlkeleri ve UNEP Yönetim Konseyinin Çevre Koruma Teknolojisi Transferinin Geliştirilmesine ilişkin 14/16 sayılı kararı ruhu çerçevesinde, mahallî olarak üretilen tehlikeli atıkların ve diğer atıkların uygun bir şekilde yönetimine ilişkin teknolojinin özellikle gelişmekte olan ülkelere transfer edilmesi gereğini kabul ederek,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, ilgili uluslararası Sözleşmeler ve tavsiye kararları uyarınca taşınması gereğini de kabul ederek,

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına, bu atıkların taşınmasının ve nihai bertarafının sadece çevreyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirilmesi durumunda, izin verilmesi gereğine ikna olarak,

İnsan sağlığını ve çevreyi, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumu ve yönetiminden kaynaklanabilecek olumsuz etkilerden sıkı kontrol yoluyla korumaya kararlı olarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmaya varmışlardır :

Madde 1

Sözleşmenin Kapsamı

1. Bu Sözleşmenin amaçları açısından, sınırlarötesi taşınımına konu olan aşağıdaki atıklar, "tehlikeli atıklar" olarak değerlendirilecektir.

(a) Ek III'te belirtilen özelliklerden herhangi birine sahip olmaları kaydıyla, Ek I'de belirtilen kategorilerden herhangi birine ait olan atıkları; ve

(b) Yukarıdaki (a) fıkrasına dahil olmadıkları halde, ihracatçı, ithalatçı veya transit Tarafın kendi mevzuatına göre tehlikeli olarak tanımladığı veya tehlikeli olduğuna inanılan atıklar,

2. Ek II'de belirtilen kategorilerden herhangi birine ait olan ve sınırlarötesi taşınımına konu olan atıklar, bu Sözleşme amaçları açısından "diğer atıklar" olarak tanımlanacaktır.
3. Radyoaktif maddelere ilişkin uluslararası belgeler de dahil olmak üzere, diğer kontrol sistemine tabi olan radyoaktif atıklar bu Sözleşme kapsamı dışındadır.
4. Gemilerin normal işlemlerinden doğan ve deşarjı başka bir uluslararası belgeye konu olan atıklar, bu Sözleşme kapsamı dışındadır.

Madde 2

Tanımlar

Bu Sözleşmenin amaçları açısından;

1. "Atıklar", ulusal kanunlar hükümleri uyarınca bertaraf edilen, edilmesi düşünülen veya gereken madde veya nesnelere.
2. "Yönetim", bertaraf alanlarının bertaraf sonrası bakımı da dahil olmak üzere, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların toplanması, nakli ve bertarafı anlamına gelecektir.
3. "Sınırlarötesi taşınım", söz konusu taşınım olayında en az iki Devletin olması şartıyla, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, bir Devletin ulusal yetkileri altındaki alana veya bu alandan geçerek, diğer bir Devletin ulusal yetkileri altındaki alana veya bu alandan geçerek herhangi bir Devletin ulusal yetki alanları içinde olmayan bir alana taşınması anlamına gelecektir.
4. "Bertaraf", bu Sözleşmenin IV nolu Ek'inde belirtilen işlemlerden herhangi biri anlamına gelecektir.
5. "Onaylı saha veya tesis", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların bertarafı için, saha veya tesisin bulunduğu Devletin ilgili makamı tarafından, bu amaç için, yetki veya izin verilen saha veya tesis anlamına gelecektir.
6. "Yetkili makam", ilgili Tarafın uygun göreceği coğrafi alanlar içinde, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına ilişkin bildirim ve bilgileri almak ve bu bildirim, 6 ncı madde uyarınca cevap vermek üzere sorumlu olabilecek bir taraf tarafından tayin edilen resmî makam anlamına gelecektir.
7. "Odak noktası", 5 inci maddede atıfta bulunulan Tarafın 13 üncü ve 15 inci maddelerde hükme bağlandığı şekilde bilgi almak ve vermekle sorumlu organı anlamına gelecektir.
8. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimi", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, insan sağlığını ve çevreyi bu atıklardan kaynaklanabilecek olumsuz etkilerden koruyacak şekilde yönetilmesini sağlamak üzere tüm pratik tedbirlerin alınması anlamına gelecektir.
9. "Bir devletin ulusal yetkisi altındaki alan", bir Devletin insan sağlığı ve çevrenin korunması hususunda, uluslararası kanunlara uygun olarak, idarî ve düzenleyici sorumluluğu altındaki kara, deniz ve hava sahası anlamına gelecektir.
10. "İhracatçı Devlet", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının başladığı veya başlanmasının planlandığı Taraf anlamına gelecektir.

11. "İthalatçı Devlet" tehlikeli atıkların veya diğer atıkların bertaraf edilmek veya herhangi bir devletin ulusal yetkisi altında bulunmayan bir alanda bertaraf edilmeden önce yükleme yapılması amacıyla sınırlarötesi taşınımının yöneldiği veya planlandığı taraf anlamına gelecektir.

12. "Transit Devlet", ihracatçı veya ithalatçı devlet dışında, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların geçtiği veya geçişinin planlandığı Devlet anlamına gelecektir.

13. "İlgili Devletler", Taraf olsun veya olmasınlar, ihracatçı ve ithalatçı Devletler ile transit Devletler anlamına gelecektir.

14. "Şahıs", herhangi bir özel veya hükûmî şahıs anlamına gelecektir.

15. "İhracatçı", ihracatçı Devletin yetkisi altında tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ihracatını yürüten herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

16. "İthalatçı", ithalatçı Devletin yetkisi altında, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ithalatını yürüten herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

17. "Taşıyıcı", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların nakliyesini gerçekleştiren herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

18. "Üretici", faaliyetleri ile tehlikeli atıkları veya diğer atıkları üreten herhangi bir şahıs veya, bu şahıs bilinmiyorsa, bu atıkların kontrolü ve/veya mülkiyeti altında tutan şahıs anlamına gelecektir.

19. "Bertaraf edici", kendisine tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sevkiyatının yapıldığı ve bu atıkların bertarafı işlemini yürüten herhangi bir şahıs anlamına gelecektir.

20. "Politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı", hükûmran devletlerin oluşturduğu ve üye Devletlerin, işbu Sözleşmenin kapsamına giren hususlardaki yetkiyi devretmiş oldukları ve kendi iç usulleri uyarınca, bu Sözleşmeyi imzalamak, tasdik veya kabul etmek, onamak, resmen teyid etmek veya katılmak yetkisine sahip teşkilat anlamına gelecektir.

21. "Yasadışı trafik", tehlikeli atıkların veya diğer atıkların 9 uncu maddede belirtildiği şekilde sınırlarötesi taşınımı anlamına gelecektir.

Madde 3

Tehlikeli Atıkların Ulusal Tanımı

1. Taraflar bu Sözleşmeye Taraf olduktan sonra altı ay içinde, kendi ulusal mevzuatına göre tehlikeli olarak tanımlanan veya düşünülen, Ek I ve II'de listelenenler dışındaki atıkları ve atıklara uygulanabilir, sınırlarötesi taşınım usulleriyle ilgili gereklilikleri, Sözleşme Sekreteryasına bildirecektir.

2. Taraflar, 1 inci fıkra uyarınca temin etmiş oldukları bilgilerde meydana gelebilecek herhangi bir önemli değişikliği sonradan Sekreterya'ya bildirecektir.

3. Sekreterya, 1 inci ve 1 inci fıkralar uyarınca almış olduğu bilgileri derhal tüm Taraflara bildirecektir.

4. Taraflar Sekreterya tarafından 3 üncü fıkra kapsamında kendilerine iletilen bilgilerin, ihracatçılarına aktarılması için sorumlu olacaktır.

Madde 4

Genel Yükümlülükler

1. (a) Bertaraf amacıyla tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ithalini yasaklama hakkını kullanan Taraflar, kararlarını 13 üncü madde uyarınca diğer Taraplara bildireceklerdir.

(b) Taraflar, kendilerine (a) bendi uyarınca bildirimde bulunulduğunda, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların ithalini yasaklamış bulunan Taraplara, bu atıkların ihracını yasaklayacak veya bu ihracat işlemine izin vermeyeceklerdir.

(c) İthalatçı Devletin, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların ithalini yasaklamadığı durumlarda, ithalatçı Devlet söz konusu ithalata yazılı olarak rıza göstermediği takdirde Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ihracını yasaklayacak veya bu ihracat işlemine izin vermeyeceklerdir.

2. Taraflar, aşağıdaki hususlarda gerekli tedbirleri alacaktır :

(a) Toplumsal, teknolojik ve ekonomik hususları da göz önüne alarak, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumunun asgariye indirilmesini temin etmek;

(b) Bertaraf yerleri ne olursa olsun, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimi amacıyla, mümkün olduğu ölçüde kendi içinde yer seçecek uygun bertaraf tesislerini temin etmek;

(c) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların yönetiminde görev alan şahısların, bu yönetim işleminden kaynaklanan tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yaratacağı kirliliği önlemek ve kirlilik oluştuğu takdirde de, bu kirliliğin insan sağlığı ve çevre üzerindeki sonuçlarını asgariye indirmek için gereken tedbirleri almasını temin etmek;

(d) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımında bu atıkların asgarî seviyeye indirilen miktarının çevreyle uyumlu ve etkin yönetiminin garantisini ve insan sağlığını ve çevreyi, bu taşınımın olumsuz etkilerinden koruyacak şekilde yürütülmesini temin etmek;

(e) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, mevzuatları gereğince tüm ithalatları yasaklamış olan veya bu atıkların, Tarafların ilk toplantılarında kararlaştıracakları kriterlere göre çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inanan Taraf bir Devlete ve ekonomik ve/veya politik bütünleşme teşkilatına üye Taraf Devletlere ve özellikle de gelişmekte olan ülkelere ihracına izin vermemek;

(f) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların öngörülen sınırlarötesi taşınımına ait bilgilerin, Ek V A uyarınca, söz konusu taşınım işleminin insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini de açıkça belirtecek şekilde ilgili Devletlere temin edilmesi hususunu hükme bağlamak;

(g) Çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inandığı tehlikeli atıkların ve diğer atıkların ithalini önlemek;

(h) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetimini geliştirmek ve yasa dışı trafiği engellemek amacıyla, bu atıkların sınırlarötesi taşınımına ilişkin bilgilerin açıklanması da dahil olmak üzere, doğrudan ya da Sekreteryaya aracılığıyla diğer Taraplara ve ilgili teşkilatlarla işbirliğinde bulunmak;

3. Taraflar, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yasa dışı trafiğinin suç olduğunu göz önünde bulunduracaklardır.

4. Bu Sözleşmeyi ihlal eden fiillerin önlenmesi ve cezalandırılmasına ilişkin tedbirler de dahil olmak üzere, Sözleşme hükümlerinin tatbiki için gereken hukukî, idarî ve diğer tedbirler Taraflarca alınacaktır.

5. Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların Taraf olmayan ülkelere ihracına veya bu ülkelerden ithaline izin vermeyeceklerdir.

6. Taraflar, sınırlarötesi taşınımına konu olsun olmasın, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, 60° güney enleminin güneyindeki alanlarda bertaraf edilmek üzere ihracına izin vermemeyi kabul ederler.

7. Taraflar ayrıca aşağıdaki hususları yerine getireceklerdir :

(a) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların taşınımı veya bertarafı hususundaki yetki veya izin verilmedikçe, ulusal yargı yetkisi altında şahısların bu işlemleri yerine getirmelerini yasaklamak;

(b) Sınırlarötesi taşınımına konu olacak tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, paketleme, etiketleme ve nakliyat alanlarında genel olarak kabul görmüş uluslararası kurallara ve standartlara göre paketlenmesi, etiketlenmesi ve nakledilmesi ve uluslararası düzeyde kabul edilmiş ilgili uygulamalara itina gösterilmesi hususunu hükme bağlamak;

(c) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların bertaraf yerlerine doğru sınırlarötesi taşınımının başladığı yerde, bu atıklarla birlikte bir dolaşım belgesinin bulunması gereğini hükme bağlamak.

8. Taraflar, ihraç edilecek tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, ithalatçı Devlette veya başka bir yerde çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeleri gereğini hükme bağlayacaktır. Bu Sözleşmeye tabi atıkların çevreyle tutarlı yönetimine ilişkin teknik ilkeler, Tarafların yapacakları ilk toplantıda kararlaştırılacaktır.

9. Taraflar, sadece aşağıda belirtilen şartlar gerçekleştiği takdirde, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına izin verilmesini temin etmek için gereken tedbirleri alacaklardır :

(a) İhracatçı Devletin, söz konusu atıkların çevreyle uyumlu bir biçimde bertarafı için gerekli teknik kapasiteye, gerekli tesislere veya uygun bertaraf sahalarına sahip olmaması; veya

(b) Söz konusu atıklara, ithalatçı Devletin yeniden değerlendirme ve işleme sanayileri tarafından hammadde olarak ihtiyaç duyulması; veya

(c) Söz konusu sınırlarötesi taşınımın, Tarafların bu Sözleşme amaçlarından farklı olmamak şartıyla kararlaştırılacakları kriterlere göre yapılması.

10. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkları oluşturan devletlerin, bu atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmesi gereğini hükme bağlamak hususundaki Sözleşme yükümlülükleri, hiçbir şart altında ithalatçı veya transit Devlete devredilemez.

11. İşbu Sözleşmede yer alan hiç bir hüküm, Tarafların, insan sağlığı ve çevreyi daha iyi korumak amacıyla, işbu Sözleşme hükümleriyle tutarlı ve uluslararası hukuka uygun ilave şartlar koymasını engellemeyecektir.

12. İşbu Sözleşmede yer alan hiç bir hüküm, Devletlerin, uluslararası hukuk kuralları uyarınca tespit edilen karasuları üzerindeki hükümler haklarını, kendi münhasır ekonomik bölgelerinde ve kıta sahanlıklarında uluslararası hukuk kurallarına göre sahip oldukları hükümler haklarını ve yargı yetkilerini ve tüm Devletlerin uçak ve gemilerinin, uluslararası hukukta hükme bağlanan ve ilgili uluslararası belgelerde yansıtılan seyir sefer haklarını ve serbestilerini kullanmalarını hiç bir şekilde etkilemeyecektir.

13. Taraflar, diğ er Devletlere özellikle de gelişmekte olan ülkelere ihraç edilen tehlikeli atıkların ve diğ er atıkların miktarını ve/veya kirlilik potansiyelini azaltabilmek imkânlarını periyodik olarak gözden geçireceklerdir.

Madde 5

Yetkili Makamların ve Odak Noktasının Tayini

İşbu Sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla Taraflar;

1. Bir ya da daha fazla sayıda yetkili makam ve bir odak noktası tayin veya tesis edeceklerdir. Transit Devlet durumunda, bildirim almak üzere bir yetkili makam tayin edilecektir.
2. İşbu Sözleşmenin kendileri için yürürlüğe girmesini takip eden üç ay içinde, odak noktası ve yetkili makamlar olarak tayin ettikleri organlarını Sekreteryaya bildireceklerdir.
3. 2 nci fıkra uyarınca görevlendirdikleri organlardaki herhangi bir değişikliği, karar tarihinden itibaren bir ay içinde Sekreteryaya bildireceklerdir.

Madde 6

Taraflar arasında Sınırlarötesi Taşınım

1. İhracatçı devlet, tehlikeli atıkların veya diğ er atıkların öngörülen sınırlarötesi taşınımını ilgili Devletin yetkili makamına yazılı olarak bildirecek veya üretici yahut ihracatçı Devletin yetkili makamları aracılığıyla yazılı bildirimde bulunması hususunu hükme bağlayacaktır. Bu bildirim, Ek V A'da verilen bilgileri ve beyanları içerecek ve ithalatçı Devletin kabul edileceği bir dilde yazılacaktır. İlgili Devletlerin her birine sadece bir bildirim gönderilmesi gerekmektedir.

2. İthalatçı Devlet, söz konusu taşınımına şartlı veya şartsız olarak rıza gösterdiğini, izin vermeyi reddettiğini veya ek bilgi istediğini belirten yazılı cevabını bildirimde bulunan tarafa gönderecektir. İthalatçı Devletin kesin cevabının bir nüshası, Taraf olan ilgili Devletlerin yetkili makamlarına gönderilecektir.

3. İthalatçı Devlet,

- (a) Bildirimde bulunan tarafın, ithalatçı Devletin yazılı muvafakatını aldığı; ve
- (b) Tehlikeli atıkların veya diğ er atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetimine ilişkin bir sözleşmenin, ihracatçı ile bertaraf edici arasında imzalanmış olduğuna dair ithalatçı Devletin vereceği yazılı teyidin, bildirimde bulunan tarafın eline geçtiğini belgeleyen yazılı bir teyit almadıkça, oluşturucu veya ihracatçının sınırlarötesi taşınımını başlatmasına izin vermeyecektir.

4. Bu Sözleşmeye taraf olan transit Devletlerin her biri, bildirim almış olduğunu derhal bildirimde bulunan tarafa teyid edecek ve daha sonra; söz konusu taşınımına şartlı veya şartsız olarak rıza gösterdiğini, izin vermeyi reddettiğini veya ek bilgi istediğini belirten yazılı cevabını 60 gün içinde bildirimde bulunan tarafa gönderebilecektir. İhracatçı devlet, transit Devletin, yazılı muvafakatını almadan, sınırlarötesi taşınımın başlatılmasına izin vermeyecektir. Ancak Taraflardan biri, tehlikeli atıkların veya diğ er atıkların transit sınırlarötesi taşınımını için genelde veya özel şartlar altında ön yazılı izin alınması gereğini aramamak kararı verir veya bu konudaki şartlarını değiştirirse, bu kararını 13 üncü madde uyarınca derhal diğ er Taraflara bildirecektir. Bu durumda ihracatçı Devlet, transit Devletin bildirim aldığı tarihten itibaren 60 gün içinde herhangi bir cevap almazsa, söz konusu ihracat işleminin transit Devlet üzerinden yapılmasına izin verebilir.

5. Atıkların,

(a) Sadece ihracatçı Devlet tarafından hukuken tehlikeli olarak tanımladığı veya tehlikeli olduğuna inanıldığı durumlarda yapılacak sınırlarötesi taşınımında, bu maddenin 9 uncu fıkrasının ithalatçı veya bertaraf edici ile ithalatçı Devlete tatbik edilen hükümleri, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, ihracatçı ve ihracatçı Devlete de tatbik edilecektir;

(b) Sadece ithalatçı Devlet veya Taraf olan ithalatçı ve transit Devletler tarafından hukuken tehlikeli olarak tanımlandığı veya tehlikeli olduğuna inanıldığı durumlarda yapılacak sınırlarötesi taşınımında, bu maddenin 1, 3, 4 ve 6 ncı fıkralarının ihracatçıya ve ihracatçı Devlete tatbik olunan hükümleri, gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra ithalatçı veya bertaraf edici ile ithalatçı Devlete de tatbik edilecektir; veya

(c) Sadece bu Sözleşmeye taraf herhangi bir transit Devlet tarafından hukuken tehlikeli olarak tanımlandığı veya tehlikeli olduğuna inanıldığı durumlarda yapılacak sınırlarötesi taşınımında, 4 üncü fıkraya hükümleri bu Devlete de tatbik edilecektir.

6. İlgili Devletlerin yazılı muvafakatına tabi olmak kaydıyla ihracatçı Devlet, aynı fiziksel ve kimyasal özellikleri taşıyan tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, ihracatçı Devletin aynı gümrük çıkış kapısı ve ihracatçı Devletin de aynı gümrük giriş kapısı yoluyla ve transit geçişin söz konusu olduğu durumlarda da, transit Devlet veya Devletlerin aynı gümrük giriş ve çıkış kapıları yoluyla, düzenli olarak aynı bertaraf ediciye sevk edilmesini mümkün kılan genel bir bildirimün üretici veya ihracatçı tarafından kullanılmasına izin verebilir.

7. Sevk edilecek tehlikeli maddelerin kesin miktarı veya periyodik listesi gibi belli bilgilerin temin edilmesi şartına tabi olmak kaydıyla ilgili Devletler, 6 ncı fıkrada atıfta bulunulan genel bildirimün kullanılması hususunda yazılı muvafakatlarını verebilirler.

8. 6 ncı ve 7 ncı fıkralarda belirtilen genel bildirim ve yazılı muvafakat, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların en çok 12 aylık bir süre boyunca yapılacak birden çok sevkiyatını da kapsayabilir.

9. Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımından sorumlu olan şahısların, söz konusu atıkların teslim edilmesi veya alınması sırasında dolaşım belgesini imzalamaları gereğini hükme bağlayacaklardır. Taraflar ayrıca, bertaraf edicinin, söz konusu atıkları teslim almış olduğunu ve bertaraf işleminin, bildirimde belirtildiği şekilde tamamlandığını ihracatçıya ve ihracatçı Devletin yetkili makamına bildirmesi gereğini de hükme bağlayacaklardır. İhracatçı Devlet bu bilgiyi almadığı takdirde, ihracatçı Devletin yetkili makamı veya ihracatçı durumu ithalatçı Devlete bildirecektir.

10. Bu maddede hükme bağlanan bildirim ve cevap, ilgili Tarafların yetkili makamına veya Taraf olmayan Devletler söz konusu olduğunda da, uygun bir resmî makama iletilecektir.

11. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı, işbu Sözleşmeye Taraf olan ithalatçı Devlet veya transit Devletin gerekli göreceği sigorta, teminat veya başka bir garantiye tabi olacaktır.

Madde 7

Taraf Bir Devletten Taraf Olmayan Devletler Üzerine Sınırlarötesi Taşınım

Bu Sözleşmenin 6 ncı maddesinin 2 nci paragrafı uyarınca, gerekli değişiklikler, Taraf bir Devletin Taraf olmayan Devlet veya Devletler üzerine yapacağı tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına da uygulanacaktır.

Madde 8

Yeniden İthal Görevi

İlgili Devletlerin bu Sözleşme hükümleri uyarınca rıza gösterdikleri tehlikeli atıkların ve ya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının, Sözleşmeye göre tamamlanamadığı durumlarda, atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde bertarafı için gerekli alternatif düzenlemeler yapılamadığı takdirde ihracatçı Devlet, söz konusu atıkların, ithalatçı Devletin ihracatçı Devlete ve Sekreteryaya bilgi verdiği tarihten itibaren 90 gün içinde veya ilgili Devletlerin mutabık kalacakları başka bir süre içinde geri almayı temin edecektir. Bu amaçla ihracatçı Devlet ve transit Tarafların herhangi biri, bu atıkların ihracatçı Devlete geri gönderilmesini engellemeyecek veya böyle bir işleme karşı çıkmayacaklardır.

Madde 9

Yasa Dışı Trafik

1. Bu Sözleşme amaçları açısından, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların herhangi bir sınırlarötesi taşınımı :

(a) Bu Sözleşme hükümleri uyarınca tüm ilgili Devletlere bildirimde bulunulmadan yapılan; veya

(b) İlgili Devletin muvafakatını bu Sözleşme hükümleri uyarınca almadan yapılan; veya

(c) İlgili Devletlerin rızası sahtekârlık, yalan beyan veya hile ile elde edilerek yapılan; veya

(d) Maddî bir şekilde belgelere uymayan; veya

(e) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların, bu Sözleşmeye ve genel uluslararası hukuk ilkelerine aykırı olarak kasıtlı bertarafı (örneği, boşaltma) sonucunu doğuran,

Yasa dışı trafik olarak kabul edilecektir.

2. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının, ihracatçının veya üreticinin fiillerinden ötürü yasa dışı trafik olarak kabul edildiği durumlarda, ihracatçı Devlet, kendisine yasa dışı trafik hakkında bilgi verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde veya ilgili Devletlerin mutabık kalacağı başka bir süre içinde, söz konusu atıkların :

(a) İhracatçı veya üretici, ya da gerekiyorsa kendisi tarafından ihracatçı Devlete geri getirilmesini veya bunlar mümkün değilse,

(b) Bu Sözleşme hükümleri uyarınca bertaraf edilmesini temin edecektir. Bu amaçla ilgili Taraflar, atıkların ihracatçı Devlete geri gönderilmesini engellemeyecek veya böyle bir işleme karşı çıkmayacaklardır.

3. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının, ithalatçının veya bertaraf edicinin fillerinden ötürü yasa dışı trafik olarak kabul edildiği durumlarda ithalatçı Devlet, yasa dışı trafik konusundan haberdar olduğu tarihten itibaren 30 gün içinde veya ilgili Devletlerin mutabık kalacakları başka bir süre içinde söz konusu atıkların, ithalatçı veya bertaraf edici ya da, gerekliyse kendisi tarafından çevreyle uyumlu bir şekilde bertaraf edilmesini temin edecektir. Bu amaçla ilgili Taraflar, bu atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde bertarafı için gerekli olduğu ölçüde işbirliğine gireceklerdir.

4. Yasa dışı trafik sorumluluğunun ihracatçı veya üreticiye ya da ithalatçı veya bertaraf ediciye yüklenemediği durumlarda, ilgili Taraflar veya duruma göre diğer Taraflar, işbirliğine girerek, söz konusu atıkların ihracatçı Devlette veya ithalatçı Devlette ya da uygun görülen başka bir yerde çevreyle uyumlu bir şekilde mümkün olabilen en kısa sürede bertaraf edilmesini temin edeceklerdir.

5. Her bir Taraf, yasa dışı trafiği engellemek ve cezalandırmak için gerekli ulusal/iç mevzuatı hazırlayacaktır. Bu madde amaçlarını gerçekleştirmek üzere Taraflar işbirliğine gireceklerdir.

Madde 10

Uluslararası İşbirliği

1. Taraflar, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimini sağlamak ve geliştirmek amacıyla, birbirleriyle işbirliği yapacaklardır.

2. Bu amaçla Taraflar :

(a) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimi geliştirebilmek amacıyla, bu atıkların uygun bir şekilde yönetimine ilişkin teknik standart ve uygulamalar arasında uyum sağlanması da dahil olmak üzere, iki taraflı veya çok taraflı esasa, istek üzerine bilgi temin edeceklerdir;

(b) Tehlikeli atıkların yönetiminin, insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini izlemek konusunda işbirliği yapacaklardır;

(c) Kendi ulusal kanunları, yönetmelikleri ve politikalarına tabi olmak kaydıyla, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların oluşumunu mümkün olabildiği ölçüde ortadan kaldırmak ve bu atıkların çevreyle uyumlu yönetimini temin etmek için daha etkin ve verimli yöntemler geliştirmek amacıyla, yeni ya da geliştirilmiş teknolojilerin kabul edilmesinin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin incelenmesi de dahil olmak üzere, çevreyle uyumlu ve düşük atık üreten teknolojilerin geliştirilmesi, uygulanması ve mevcut teknolojilerin iyileştirilmesi konusunda işbirliği yapacaklardır;

(d) Kendi ulusal kanun, yönetmelik ve politikalarına tabi olmak kaydıyla, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu bir şekilde yönetimine ilişkin teknoloji ve yönetim sistemlerinin transferi konusunda işbirliği yapacaklardır. Taraflar ayrıca, özellikle bu konuda teknik yardıma ihtiyaç duyacak ve yardım talebinde bulunacak Tarafların, teknik kapasitelerinin geliştirilmesi hususunda da işbirliği yapacaklardır,

(e) Uygun teknik ilkelerin ve/veya uygulama standartlarının geliştirilmesi konusunda işbirliği yapacaklardır.

3. Taraflar, 4 üncü maddenin 2 nci fıkrasının a, b ve c bentlerinin tatbiki konusunda gelişmekte olan ülkelere yardımcı olmak amacıyla işbirliğine girmek için gerekli tedbirleri alacaklardır.

4. Gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını göz önüne alarak, Taraflar ve yetkili uluslararası teşkilatlar arasındaki işbirliği diğer şeyler yanı sıra, kamu bilincini, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimini ve düşük atık üreten yeni teknolojilerin kabul edilmesi gibi hususları daha da geliştirmek amacıyla teşvik edilecektir.

Madde 11

İkili, Çok Taraflı ve Bölgesel Anlaşmalar

1. 4. üncü maddenin 5 inci fıkrası hükümlerine bakılmaksızın Taraflar, bu Sözleşmenin tehlikeli atıkların ve diğer atıkların çevreyle uyumlu yönetimine ilişkin hükümlerini ihlal etmemek kaydıyla, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı konusunda Taraf olan veya olmayan Devletlerle ikili, çok taraflı veya bölgesel anlaşmalara veya düzenlemelere girebilirler. Bu anlaşma ve düzenlemeler, gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını göz önüne alarak, en az bu sözleşmenin hükümleri kadar çevreyle uyum içinde olmalıdır.

2. Taraflar, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların, tümüyle kendi aralarındaki sınırlarötesi taşınımının kontrolü amacıyla, bu Sözleşmenin yürürlük tarihinden önce girmiş oldukları anlaşma veya düzenlemelerle, 1 inci fıkrada belirtilen düzenlemeler veya ikili, çok taraflı veya bölgesel anlaşmalardan herhangi birini sekreteryaya bildireceklerdir. Söz konusu anlaşmaların, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların bu Sözleşmede hükme bağlanan şekliyle çevreyle uyumlu yönetimine ters düşmemesi şartıyla, bu Sözleşme hükümleri, anılan anlaşmalar uyarınca gerçekleşen sınırlarötesi taşınımları etkilemeyecektir.

Madde 12

Sorumluluk Konusunda Danışma

Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımından ve bertarafından kaynaklanan sorumluluk ve tazminata ilişkin kural ve usulleri belirleyen bir protokolün en kısa sürede kabul edilmesi amacıyla Taraflar, işbirliğine gireceklerdir.

Madde 13

Bilgi Aktarımı

1. Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı veya bertarafı sırasında, diğer Devletlerde insan sağlığı ve çevre üzerinde risk yaratabilme ihtimali bulunan bir kaza meydana gelmesi halinde Taraflar, duruma ilişkin bilgi edindiklerinde diğer Devletlere de derhal haber verilmesini temin edeceklerdir.

2. Taraflar, Sekreteryaya aracılığıyla :

(a) Madde 5 uyarınca tayin edilen yetkili makamlar ve/veya odak noktalarına ilişkin değişiklikleri;

(b) Madde 3 uyarınca tehlikeli atıkların ulusal tanımındaki değişiklikleri; ve, mümkün olabilen en kısa sürede,

(c) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ulusal yargı yetkileri altındaki alan içinde bertaraf edilmek üzere ithaline tümünden ya da kısmen izin vermemek yolundaki kararlarını;

(d) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ihracını kısıtlamak ya da yasaklama yolunda alacakları kararları;

(e) Bu maddenin 4 üncü fıkrası kapsamında gereken diğer bilgileri, birbirlerine bildireceklerdir.

3. Ulusal kanun ve yönetmelikleriyle uyum içinde olmak kaydıyla Taraflar, bir önceki takvim yılına ilişkin olarak aşağıdaki bilgileri içeren bir raporu her bir takvim yılının bitiminin önce, Sekreteryaya aracılığıyla 15 nci madde kapsamında teşkil edilmiş Taraflar Konferansı-na ileteceklerdir :

(a) Madde 5 uyarınca tayin ettikleri yetkili makamlar ve odak noktalar :

(b) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların kendilerinin de taraf olduğu sınırlarötesi taşınımına ilişkin aşağıdaki bilgiler :

(i) İhraç edilen tehlikeli atıkların ve diğer atıkların miktarı, kategorileri, özellikleri, varış yeri, transit ülkeler ve bildirim cevabında belirtilen bertaraf yöntemi;

(ii) İthal edilen tehlikeli atıkların ve diğer atıkların miktarı, kategorileri, özellikleri, menşei ve bertaraf yöntemleri;

(iii) Arzulandığı şekilde gitmeyen bertaraf işlemleri;

(iv) Sınırlarötesi taşınımına konu olan tehlikeli atıkların veya diğer atıkların miktarını azaltma yolundaki çabaları;

(c) Bu Sözleşmenin uygulanması konusunda kabul etmiş oldukları tedbirlere ilişkin bilgiler;

(d) Tehlikeli atıkların veya diğer atıkların oluşumunun, taşınmasının ve bertarafının insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkileri konusunda kendileri tarafından derlenen mevcut istatistiklere ilişkin bilgiler;

(e) İşbu Sözleşmenin 11 inci maddesi uyarınca girdikleri ikili, çok taraflı ve bölgesel anlaşma ve düzenlemelere ilişkin bilgiler;

(f) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı ve bertarafı sırasında meydana gelen kazalara ve bu kazalar konusunda alınan tedbirlere ilişkin bilgiler;

(g) Kendi ulusal yargı yetkileri altındaki alanda kullandıkları alternatif bertaraf yöntemlerine ilişkin bilgiler;

(h) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların üretiminin azaltılması ve/veya ortadan kaldırılmasına yönelik teknolojilerin geliştirilmesi konusunda aldıkları tedbirlere ilişkin bilgiler;

(i) Taraflar Konferansının uygun göreceği diğer hususlar.

4. Ulusal kanun ve yönetmelikleriyle uyum içinde olmak kaydıyla Taraflar, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sınırlarötesi taşınımından kendi çevresinin etkilenebileceğine inanan Taraf bu yönde bir talepte bulunduğu anda, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımına ilişkin olarak verilen her bir bildirim ve bu bildirimlere verilen cevapların birer nüshasının Sekreteryaya gönderilmesini temin edeceklerdir.

Madde 14

Malî Konular

1. Taraflar, farklı bölgelerin ve altbölgelerin özel ihtiyaçlarına göre, tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetimi ve üretimlerinin asgari seviyeye indirilmesine ilişkin teknoloji

transferlerine ve eğitime yönelik bölgesel ve altbölgesel merkezler kurulması gerekliliğini kabul ederler. Taraflar, gönüllü mahiyetteki uygun finansman mekanizmalarının kurulması hususunu karara bağlayacaklardır.

2. Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımı ve bertarafı sırasında meydana gelebilecek kazalardan kaynaklanan tehlikeleri en aza indirmek amacıyla Taraflar, acil durumlarda geçici yardım sağlayacak döner bir fonun kurulması konusunu göz önüne alacaklardır.

Madde 15

Tarafların Konferansı

1. Bu Sözleşme hükümleri uyarınca Taraflar Konferansı tesis edilmiştir. Taraflar Konferansının ilk toplantısı, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Birleşmiş Milletler Çevre Programı İcra Müdürünün daveti üzerine yapılacaktır. Bundan sonra, Konferansın ilk toplantısında tespit edilen belirli aralıklarda Taraflar Konferansı olağan toplantıları yapılacaktır.

2. Taraflar Konferansının olağanüstü toplantıları, Konferansın gerekli göreceği diğer zamanlarda veya herhangi bir tarafın yazılı isteği üzerine ve altı ay içinde sekreteryaya tarafından kendilerine iletilecek görüşler dahilinde ve Tarafların en azından üçte birinin desteklemesi durumunda yapılacaktır.

3. Taraflar Konferansı, kendisine ve tesis edebileceği yardımcı organlardan herhangi birine ilişkin usul kurallarına ve özellikle de Tarafların bu Sözleşme kapsamındaki malî katılımlarını tespite yönelik malî kuralları oybirliğiyle kararlaştıracak ve onaylayacaktır.

4. Taraflar ilk toplantılarında, bu Sözleşme kapsamında deniz çevresinin muhafazası ve korunmasına ilişkin sorumluluklarının yerine getirilmesinde, kendilerine yardımcı olmak üzere gerekebilecek ilave tedbirleri görüşeceklerdir.

5. Taraflar Konferansı, bu Sözleşmenin etkin bir şekilde uygulanmasına ilişkin hususları sürekli olarak gözden geçirecek ve değerlendirecek ve buna ilave olarak :

(a) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların insan sağlığı ve çevreye verdiği zararın asgarî seviyeye indirilmesine yönelik uygun politikalar, stratejiler ve tedbirler arasında uyum sağlanmasını teşvik edecek;

(b) Diğer şeyler yanı sıra mevcut bilimsel, teknik, ekonomik ve çevresel bilgileri göz önüne alarak, bu Sözleşmede ve eklerinde yapılacak değişiklikleri gereken şekilde görüşecek ve kabul edecek;

(c) İşbu Sözleşmenin ve madde 11'de öngörülen anlaşma ve düzenlemelerin uygulanması neticesinde kazanılan tecrübe ışığında, Sözleşme amaçlarının başarılması için gerekebilecek ilave eylemleri görüşecek ve yerine getirecek;

(d) Protokolleri gereken şekilde görüşecek ve kabul edecek; ve

(e) bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli görülen yardımcı organları kuracaktır.

6. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletlerin uzmanlık kuruluşları, bu Sözleşmeye taraf olmayan herhangi bir Devlet gibi, Taraflar Konferansında gözlemci olarak temsil edilebilirler. Tehlikeli atıkları veya diğer atıklar alanında gerekli şartlara sahip olan ve Taraflar Konferansı toplantısında gözlemci sıfatıyla temsil edilmek arzusunu Sekreteryaya bildiren, ulusal veya uluslararası düzeydeki resmî veya gayri resmî organ veya kuruluşlar da, mevcut Tarafların en az üçte biri itiraz etmediği takdirde gözlemci olarak kabul edilebilirler. Gözlemcilerin kabulü ve katılımı, Taraflar Konferansının kabul edeceği usul kurallarına tabi olacaktır.

7. Taraflar Konferansı, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten üç yıl sonra ve bunun sonrasında, en az altı yılda bir, kendi etkinliğini değerlendirecek ve gerekli görülürse en son bilimsel, çevresel, teknik ve ekonomik bilgilerin ışığında tehlikeli atıkların ve diğer atıkların sınırlarötesi taşınımının kısmen veya tamamen yasaklanması konusunu görüşecektir.

Madde 16

Sekreteryaya

1. Sekreteryanın görevleri;

(a) 15 inci ve 17 nci maddelerde öngörülen toplantıları düzenlemek ve ikmal etmek;

(b) 3., 4., 6., 11. ve 13 üncü maddeler gereğince alınan bilgileri ve 15 inci madde kapsamında kurulan yardımcı organların toplantılarından çıkarılan bilgilere dayandırılan raporları, ilgili hükümetlerarası ve gayri resmî birimlerin sağladığı bilgileri de göz önüne alarak, hazırlamak ve gerekli yerlere iletmek;

(c) Bu Sözleşme kapsamındaki görevlerini yerine getirirken gerçekleştirdiği faaliyetler konusunda raporlar hazırlamak ve bu raporları Taraflar Konferansına sunmak;

(d) İlgili uluslararası organlarla gerekli koordinasyonu temin etmek ve özellikle de, görevlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için gerekebilecek idarî ve yasal düzenlemelere girmek;

(e) Tarafların bu Sözleşmenin 5 inci maddesi uyarınca kuracakları odak noktaları ve yetkili makamlarla ilişki kurmak;

(f) Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların bertarafı için Tarafların mevcut yetkili ulusal saha ve tesislerine ilişkin bilgi toplamak ve bu bilgileri Taraflar arasında dağıtmak;

(g) Bu Sözleşmede öngörülen bildirim sisteminin idare edilmesi;

— Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların yönetimi;

— Tehlikeli atıklara ve diğer atıklara ilişkin çevreyle uyumlu teknolojiler, örneğin düşük atık üreten ve atık üretmeyen teknolojiler;

— Bertaraf kapasitelerinin ve sahalarının değerlendirilmesi;

— Tehlikeli atıkların ve diğer atıkların izlenmesi; ve

— Acil durum cevapları;

gibi konularda, talepleri üzerine Taraflara yardımcı olmak amacıyla,

— Teknik yardım ve eğitim kaynakları;

— Mevcut teknik ve bilimsel know-how;

— Tavsiye ve uzmanlık kaynakları; ve

— Mevcut kaynaklar;

gibi konularda Taraflardan bilgi almak ve bu bilgileri Taraflara iletmek;

(h) Sınırlarötesi taşınımına ilişkin bir bildirim, tehlikeli atıkların veya diğer atıkların sevkiyatıyla ilgili bildirimde uyup uymadığı ve/veya, söz konusu atıkların çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inanmak için ellerinde herhangi bir neden olduğunda, tehlikeli atıkları veya diğer atıklar için önerilen bertaraf tesislerinin çevreyle uyumlu olup olmadığı gibi konuların incelenmesinde Taraflara yardımcı olabilecek ve konusunda gerekli teknik yeterliğe sahip müşavir veya müşavir firmalara ilişkin olarak talep üzerine Taraflara bilgi temin etmek gibi anılan incelemeler, Sekreteryayı bağlamayacaktır;

(i) Tarafların talebi üzerine, yasa dışı trafik olaylarının belirlenmesinde Taraflara yardımcı olmak ve yasa dışı trafiğe ilişkin olarak elde etmiş olduğu bilgileri derhal ilgili Taraflara iletmek;

(j) Acil durumlarda Devletlere olabildiğince süratle yardımcı olabilmek amacıyla, uzman ve cihaz temini konusunda Taraflarla ve ilgili ve yetkili uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak; ve

(k) bu Sözleşme amaçlarıyla ilgili olup, Taraflar Konferansınca belirlenebilecek diğer görevleri yerine getirmek.

2. Taraflar Konferansının 15 inci maddeye uygun olarak düzenlenen ilk toplantısı tamamlanıncaya kadar Sekreteryanın görevleri geçici olarak Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından yürütülecektir.

3. Taraflar Konferansı ilk toplantısında, bu Sözleşme kapsamında Sekreterya görevlerini üstlenmek istediklerini belirtmiş mevcut yetkili devletlerarası teşkilatlar arasından Sekreter yayı tayin edecektir. Taraflar Konferansı, yine bu toplantıda, geçici sekreteryanın özellikle yukarıdaki 1 inci fıkraya göre kendisine verilen görevleri nasıl yerine getirdiğini değerlendirip, bu görevler için uygun yapılar üzerinde karar verecektir.

Madde 17

Sözleşmede Değişiklik

1. Herhangi bir Taraf bu Sözleşmeye değişiklik önerebilir ve bu Sözleşmede herhangi bir protokole Taraf olanlar da o protokolde değişiklik yapılması teklifinde bulunabilirler. Bu değişiklikler, diğer şeyler yanı sıra ilgili bilimsel ve teknik hususları da dikkate alacaktır.

2. Bu Sözleşmede yapılacak değişiklikler Taraflar Konferansının bir toplantısında kabul edilecektir. Herhangi bir protokolde yapılacak değişiklikler ise, söz konusu protokol Taraflarının yapacağı toplantıda kabul edilecektir. Bu Sözleşmede veya, ilgili protokolde mevcut aksi hükümler hariç kalmak kaydıyla herhangi bir protokolde yapılacak tadilatlar, tadilatın görüşülmesi teklif edilen toplantı tarihinden en az altı ay önce Sekreterya tarafından Taraflara dağıtılacaktır. Sekreterya ayrıca, teklif edilen tadilatları bilgi edinmeleri amacıyla bu Sözleşmeye imza atmış Taraflara gönderilecektir.

3. Taraflar, teklif edilen tadilatlar üzerinde oybirliğiyle mutabakata varmak için her gayreti sarf edeceklerdir. Ancak oybirliğine ilişkin bütün gayretler sonuçsuz kaldığında ve mutabakata varılamadığında, söz konusu tadilat son çare olarak, toplantıya katılan ve oy kullanan Tarafların dörtte üç oy çoğunluğuyla kabul edilecek ve, onaylanması ve resmen kabul ve teyidi için Depoziter tarafından tüm Taraflara iletilecektir.

4. 3 üncü fıkrada belirtilen usul, protokol tadilatları için de geçerli olacak, ancak bu tadilatların kabulü için, ilgili protokole Taraf olan ve toplantıya katılarak oy kullanan Devletlerin üçte iki oy çoğunluğu yeterli olacaktır.

5. Tadilatlarla ilişkin onay, resmî kabul ve teyid belgeleri, Depoziter'e teslim edilecektir. 3. ve 4 üncü fıkralar uyarınca kabul edilen tadilatlar, bu tadilatlar kabul etmiş Taraflar arasında, ilgili protokolde mevcut aksi hükümler hariç kalmak kaydıyla, söz konusu protokol kabul etmiş Taraflardan en az dörtte üçünün onay, resmî kabul veya teyid belgelerini Depozitere teslim ettikleri tarihi takip eden doksanıncı günde yürürlüğe girecektir. Bu tadilatlar, diğer Taraflar için söz konusu tadilata ilişkin onay, resmî kabul veya teyid belgesinin teslimini takip eden doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

6. İşbu madde amaçları açısından katılan ve oy veren Taraflar, toplantıya katılarak olumlu veya olumsuz oy veren Taraflar anlamına gelecektir.

Madde 18

Eklere Kabul ve Değişiklik

1. Bu Sözleşme veya herhangi bir protokolün ekleri, bu Sözleşmenin veya duruma göre ilgili protokolün ayrılmaz bir parçası kabul edilecek ve, aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu Sözleşmeye veya protokollere yapılacak herhangi bir atıf, Sözleşme veya protokolün eklerine de yapılmış sayılacaktır. Anılan ekler, sadece bilimsel teknik ve idarî konularla kısıtlı olacaktır.

2. Protokollerden herhangi birinde eklerine ilişkin olarak belirtilebilecek aksi hükümler saklı kalmak kaydıyla, İşbu Sözleşme veya protokolde yapılacak ilave eklerin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesi ile aşağıdaki esaslar uygulanacaktır;

(a) Sözleşme ve protokollerin eklerine ilişkin teklif ve kabuller, 17 nci maddenin 2, 3 ve 4 üncü fıkralarında belirlenen usullere uygun olarak önerilip kabul edilecektir.

(b) Bu Sözleşmeye yapılacak ilave ekleri veya protokolün eklerini kabul etmesi mümkün olmayan Taraflar, durumu Depoziterin gönderdiği onay tarihinden itibaren altı ay içinde yazılı olarak Depozitere bildireceklerdir. Depoziter gecikmeksizin almış olduğu bu bildirim tüm taraflara iletilecektir. Taraflar hakkında daha önce itirazını beyan ettiği bir husustaki itiraz beyanname kabulünü herhangi bir tarihte bildirebilir. Bu durumda ekler o Taraf için bu tarihte yürürlüğe girecektir;

(c) Bildirimin Depoziter tarafından tüm Taraflara iletilmesinden itibaren altı aylık sürenin bitiminde, söz konusu ek, yukarıdaki (b) bendi uyarınca bildirim göndermemiş olan tüm Sözleşme veya protokol Tarafları için yürürlüğe girecektir.

3. Bu Sözleşmenin veya herhangi bir protokolünün eklerinde düşünülen değişikliklerin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesi, Sözleşme veya protokol eklerinin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesine uygulanan usullere tabi olacaktır. Konvansiyon için düşünülmüş ekler ve eklere yapılacak değişikliklerde, diğer faktörlerin yanı sıra, ilgili bilimsel ve teknik hususları da göz önüne alacaktır.

4. Daha sonradan yapılacak bir ek veya ekteki bir değişiklik, bu Sözleşmede veya protokollerden herhangi birinde değişikliği içeriyorsa, bu ek veya ekteki değişikliğin yürürlüğe girmesi için, önce, Konvansiyonda düşünülen müteakıl değişikliğin yürürlüğe girmesini beklemek gerekecektir.

Madde 19

Doğrulama

Diğer bir Tarafın işbu Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal etmiş veya etmekte olduğuna inanan herhangi bir Taraf, durumu derhal Sekreteryaya bildirebilir. Bu durumda söz konusu Taraf, doğrudan veya Sekreteryaya aracılığıyla, iddiaların yöneldiği Tarafı durumdan haberdar edecektir. Bu konudaki tüm bilgiler Sekreteryaya tarafından Tarafalara verilecektir.

Madde 20

Anlaşmazlıkların Halli

1. Taraflar arasında Sözleşmenin veya Sözleşme protokollerinden herhangi birinin yorumlanması veya uygulanması ya da bunlara uyulması konusunda anlaşmazlık çıkması durumunda, Taraflar, bu anlaşmazlığı görüşmeler veya kendi seçecekleri başka bir barışçı hal tarzı yoluyla halli imkânını arayacaklardır.

2. Eğer ilgili Taraflar anlaşmazlıklarını, bir önceki fıkrada belirtilen yollardan çözemezlerse, ihtilaflı Taraflar mutabık kaldıkları takdirde söz konusu ihtilaf, uluslararası Adalet Divanına veya Ek VI'da tespit edilen şartlarda tahkime götürülecektir. Ancak Tarafların, ihtilafın Uluslararası Adalet Divanına ya da tahkime götürülmesi konusunda mutabakata varamamaları, kendilerini 1 inci fıkrada belirtilen yollardan ihtilafa çözüm arama mesuliyetinden kurtarmayacaktır.

3. İşbu Sözleşmeyi tasdik, kabul, resmen teyid ederken veya bu Sözleşmeye taraf olurken bir Devlet veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı aynı yükümlülüğü kabul eden herhangi bir Tarafa ilişkin olarak,

(a) İhtilafın Uluslararası Adalet Divanına götürülmesini;
ve/veya

(b) Ek VI'da tespit edilen esaslara göre tahkime gidilmesini,

herhangi bir özel anlaşmaya gerek olmaksızın ve zorunlu olarak kabul ettiğini bildirebilir. Bu bildirim yazılı olarak Sekreteryaya verilecek, Sekreteryaya da Tarafalara iletilecektir.

Madde 21

İmza

İşbu Sözleşme, 22 Mart 1989 tarihinde Basel'de, 23 Mart 1989 ile 30 Haziran 1989 tarihleri arasında Bern'de İsviçre Dışişleri Federal Bakanlığında ve 1 Temmuz 1989 ile 22 Mart 1990 tarihleri arasında New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde Devletlerin, Birleşmiş Milletler Namibya Konseyi tarafından temsil edilen Namibya'nın ve politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına açık tutulacaktır.

Madde 22

Onay, Kabul, Resmî Teyit veya Tasdik

1. Bu Sözleşme, Devletlerin ve Birleşmiş Milletler Namibya Konseyi tarafından temsil edilen Namibya'nın onay, kabul ve tasdiğine ve politik ve/veya ekonomik bütünleşme örgütlerinin de resmî teyit veya tasdiğine tabi olacaktır. Onay, kabul, resmî teyid veya tasdik belgeleri depozitere teslim edilecektir.

2. Yukarıda 1 inci fıkrada atıfta bulunulan ve üye Devletlerinden herhangi biri Taraf olmadan bu Sözleşmeye Taraf olan teşkilatlardan herhangi biri, Sözleşme altındaki bütün yükümlülüklerle tabi olacaklardır. Üye devletlerinden biri veya daha fazlası Sözleşmeye Taraf olan örgütler söz konusu olduğunda, örgütün kendisi ve üye Devletler, Sözleşmenin yükümlerinin yerine getirilmesindeki kendi sorumlulukları hususunda karar vereceklerdir. Bu gibi durumlarda, örgüt ile üye Devletlere, Sözleşmedeki haklarını aynı anda kullanma hakkı tanımayacaktır.

3. Resmî teyid ve tasdik belgelerinde, yukarıda 1 inci fıkrada atıfta bulunulan örgütler, verecekleri resmî, bu Sözleşme kapsamına giren konulara ilişkin yetki sınırlarını belirteceklerdir. Bu teşkilatlar, yetkilerinde meydana gelebilecek büyük çaplı değişiklikleri Depozitere bildirecek, Depoziter de durumu Taraflara iletacaktır.

Madde 23

Üyelik

1. Bu Sözleşme, sözleşmenin imzaya kapandığı tarihi izleyen günden başlayarak, Devletlerin, Birleşmiş Milletler Namibya Konseyi tarafından temsil edilen Namibyanın ve politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatlarının üyeliğine açık tutulacaktır.

2. Yukarıda 1 inci fıkrada atıfta bulunulan teşkilatlar, verecekleri üyelik belgelerinde, bu Sözleşme kapsamına giren konulara ilişkin yetki sınırlarını belirteceklerdir. Bu teşkilatlar, yetkilerinde meydana gelebilecek büyük çaplı değişiklikleri Depozitere bildireceklerdir.

3. Bu Sözleşmeye taraf olan politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatları, 22 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine tabi olacaktır.

Madde 24

Oy Hakkı

1. Aşağıda 2 nci fıkrada hükme bağlanan durumlar hariç kalmak kaydıyla, her bir Sözleşmeci Tarafın bir oy hakkı olacaktır.

2. 22 nci maddenin 3 üncü fıkrası ve 23 üncü maddenin 2 nci fıkrası uyarınca politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatları yetki alanlarına giren konularda bu Sözleşmeye veya ilgili Protokole Taraf olan üye Devletlerinin oy sayısına eşit oy hakkına sahip olacaklardır. Bu teşkilatlar, teşkilatlara üye Devletlere oy haklarını kullandığında kendi oy haklarını kullanamayacakları gibi, bunun tersi de geçerli olacaktır.

Madde 25

Yürürlük

1. Bu Sözleşme, yirminci onay, kabul, resmî teyit, tasdik veya üyelik belgesinin teslim tarihini takip eden doksanuncu günde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşmeyi yirminci onay, kabul, resmî teyit, tasdik veya üyelik belgesinin teslim tarihini takip eden doksanuncu günden sonra onaylayan, kabul, tasdik veya resmen teyit eden Devlet veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı için bu Sözleşme, anılan Devlet veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatının kendi onay, kabul, resmî teyit, veya üyelik belgesini teslim tarihini takip eden doksanuncu günde yürürlüğe girecektir.

3. Yukarıdaki 1 inci ve 2 nci fıkraların amaçları açısından, bir politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından teslim edilen herhangi bir belge, bu teşkilata üye Devletlerin teslim etmiş olduklarına ilave olarak addedilmeyecektir.

Madde 26

İhtiraz Kaydı ve Beyan

1. Bu Sözleşmeye ihtiraz kaydı konamayacağı gibi, itiraz da edilemeyecektir.
2. Bu maddenin 1 inci fıkrası, bu Sözleşmeyi imzaladıklarında, kabul veya tasdiklerinde, resmen teyit ettikleri veya bu Sözleşmeye Taraf olduklarında, Devletlerin veya politik ve/veya ekonomik bütünleşme teşkilatlarının, diğer şeyler yanı sıra, kendi kanun ve mevzuatını Sözleşme hükümleri ile uyumlu hale getirmek amacıyla, nasıl ifade edilirse edilsin veya hangi adla anılırsa anılsın, beyanlarda bulunmasını, bu beyanların, bu Sözleşmenin söz konusu Devlete uygulanan hükümlerinin hukukî etkilerini engelleyici veya değiştirici bir anlam taşımaması koşuluyla, engellemeyecektir.

Madde 27

Çekilme

1. Bu Sözleşmenin Taraflardan biri için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl sonra herhangi bir anda söz konusu Taraf, Depozitere yazılı ihbarda bulunmak suretiyle bu Sözleşmeden çekilebilir.
2. Sözleşmeden çekilme, bu konudaki ihbarın Depozitere ulaştığı tarihten itibaren bir yıl sonra veya ihbarda belirtilecek daha ileriki bir tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde 28

Depoziter

Bu Sözleşmenin ve Sözleşme protokollerinden herhangi birinin Depoziteri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteridir.

Madde 29

Orijinal Metinler

Bu Sözleşme Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusca ve İspanyolca hazırlanmış olup, bu dillerdeki metinlerin hepsi orijinal metin olarak kabul edilecektir.

Keyfiyeti Tevsiken, aşağıdaki imzası bulunan yetkili bu Sözleşmeyi imzalamıştır.

1989 tarihinde’de tanzim edilmiştir.

Ek I

Kontrol Edilecek Atık Kategorileri

Atık Türleri

Y1 Hastanelerden, tıp merkezlerinden ve kliniklerden kaynaklanan klinik atıklar

Atık Türleri

- Y2 Farmasutik ürünlerin üretiminden ve hazırlanmasından kaynaklanan atıklar
Y3 Farmasutik ve ilaç atıkları
Y4 Biyosid ve fitofarmasutiklerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
Y5 Ahşap koruyucu maddelerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
Y6 Organik çözücülerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
Y7 Siyanür ihtiva eden ısıl işlemler ile sertleştirme işlemlerinden kaynaklanan atıklar
Y8 Başlangıçta hedeflenen kullanıma uygun olmayan atık madenî yağlar
Y9 Atık yağ/su, hidrokarbon/su karışımları, emülsiyonlar
Y10 Poliklorlubifeniller (PCB)'ler ve/veya poliklorluterfeniller (PCT'ler) ve/veya polibromlubifeniller (PBB'ler) içeren veya bu maddelerle kirlenmiş atık maddeler ve malzemeler
Y11 Arıtmadan, imbiklemeden ve herhangi bir ısıl işlemde ötürü ortaya çıkan katranlı artık atıkları
Y12 Mürekkep, boya, pigment, lake ve cilaların üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
Y13 Lateks, reçine, plastize edici maddeler ile yapışkanlar/yapıştırıcıların üretiminden, hazırlanmasından ve kullanılmasından kaynaklanan atıklar
Y14 Tanımlanamayan ve/veya yeni ve insan ve/veya çevre üzerindeki etkileri bilinmeyen araştırma ve geliştirme veya eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan kimyasal madde atıkları
Y15 Başka bir yasal düzenlemeye konu olmayan patlayıcı karakterde atıklar
Y16 Fotoğrafçılıkta kullanılan kimyasal madde ve malzemelerin üretiminden, hazırlanmasından ve kullanımından kaynaklanan atıklar
Y17 Metal ve plastiklere yüzey işlemleri uygulanmasından kaynaklanan atıklar
Y18 Sınav atıklarının bertarafı işlemlerinden kaynaklanan atıklar

Aşağıda belirtilen maddeleri içeren atıklar :

- Y19 Metal karbonileri
Y20 Berilyum, berilyum bileşikleri
Y21 Krom VI (Cr VI) bileşikleri
Y22 Bakır bileşikleri
Y23 Çinko bileşikleri
Y24 Arsenik, arsenik bileşikleri
Y25 Selenyum; selenyum bileşikleri
Y26 Kadmiyum; kadmiyum bileşikleri
Y27 Antimuan; antimuan bileşikleri
Y28 Tellür; tellür bileşikleri
Y29 Cıva; cıva bileşikleri
Y30 Talyum; talyum bileşikleri
Y31 Kurşun; kurşun bileşikleri

Atık Türleri

Y32	Anorganik flor bileşikleri - kalsiyum florür hariç
Y33	Anorganik siyanürler
Y34	Asitli çözeltiler veya katı haldeki asitler
Y35	Bazik çözeltiler veya katı haldeki bazlar
Y36	Asbest (toz ve lifleri)
Y37	Organik fosfor bileşikleri
Y38	Organik siyanürler
Y39	Fenoller; klorofenoller dahil fenol bileşikleri
Y40	Eterler
Y41	Halojenli organik bileşikler
Y42	Halojenli çözücüler dışındaki organik çözücüler
Y43	Poliklorlu dibenzo furanın herhangi bir türevi
Y44	Poliklorlu dibenzo para dioksinin herhangi bir türevi
Y45	Bu ekte belirtilen maddelerin haricindeki organohalejen bileşikler (Ör. Y39, Y41, Y42, Y43, Y44)

Ek II

Özel Değerlendirmeye Tabi Tutulacak Atık Kategorileri

Y46	Evlerden toplanan atıklar
Y47	Evsel atıkların yakılmasından kaynaklanan artıklar

Ek III

Tehlikeli Özellikler Listesi

UN Tasnifi	Kod	Özellik
1	H1	Patlayıcı Patlayıcı madde veya atık, kendi başına kimyasal reaksiyon yoluyla belli bir sıcaklık ve basınçta ve hızla gaz oluşmasına ve çevresindekilerin zarar görmesine neden olabilecek katı veya sıvı halde madde veya atık (ya da maddelerin veya atıkların karışımı) demektir.
3	H3	Parlayıcı sıvılar Parlayıcı kelimesi "tutuşabilen" kelimesiyle aynı anlamdadır. Parlayıcı sıvılar, kapalı hazne deneyinde 60.5°C, açık hazne deneyinde ise 65.6°C'ın altındaki sıcaklıklarda parlayıcı bir buhar bırakan sıvılar, sıvı karışımları, çözeltide veya süspansiyonda katı madde ihtiva eden maddelerdir. (Örneğin, boya, vernik, cila gibi maddeler içerip tehlikeli özellikleri nedeniyle başka bir sınıfa dahil edilen maddeler içermeyen maddeler) Açık hazne deneyleri ile kapalı hazne deneylerinin sonuçları kesinlikle kıyaslamalara olanak tanımadığından ve hatta aynı deneyin sonuçları sık sık değişkenlik gösterebildiğinden bu türden farklılıkları göz önüne alarak yukarıdaki rakamlardan farklı olarak getirilecek yasal düzenlemeler, bu tanımın özünü uygun olacaktır.
4.1	H4.1	Patlayıcılar sınıfının dışında olup da taşınmaları sırasında karşılaşılabilecek koşullarda kolayca tutuşabilen veya sörtünme nedeniyle alev almaya neden olabilen veya katkıda bulunabilen katılar ya da atık katılardır.

UN Tasnifi	Kod	Özellik
4.2	H4.2	Kendiliğinden yanmaya müsait katılar veya atıklar. Normal taşımacılık koşullarında veya havayla temas yüzünden kendiliğinden ısınmaya ve bu şekilde yanmaya müsait maddeler veya atıklar
4.3	H4.3	Suyla temas halinde parlayıcı gazlar bırakan maddeler veya atıklar. Suyla temas durumunda kendiliğinden parlayan veya tehlikeli sayılabilecek miktarlarda parlayıcı gazlar bırakan maddeler veya atıklar.
5.1	H5.1	Oksitleyici Kendilerinin yanıcı olup olmasına bakılmaksızın, oksijen verme yoluyla diğer maddelerin yanmasına neden olan veya katkıda bulunan madde veya atıklar.
5.2	H5.2	Organik Peroksitler Çift değerlikli 0-0 yapısına sahip organik maddeler veya atıklar kendi kendine hızlanan egzotermik bozunmaya uğrayabilecek olan ısıl açıdan dengersiz maddelerdir.
6.1	H6.1	Zehirli (Akut) Yutulması, solunum veya deriyle temas etmesi durumunda ölüme, ciddi şekilde yaralanmaya veya insan sağlığının zarar görmesine neden olabilecek maddeler veya atıklar.
6.2	H6.2	Enfeksiyöz maddeler İnsanlarda veya hayvanlarda hastalıklara yol açtığı bilinen veya şüphelenilen zararlı mikro organizmaları veya bunların toksinlerini içeren maddeler veya atıklar.
8	H8	Korozif maddeler Canlı dokuyla teması halinde kimyasal olarak dokuya ciddi zararlar verebilen veya sızıntı halinde diğer mallara ya da ulaştırma araçlarına zarar verebilen hatta tümüyle tahrip edebilen veya başka türden tehlikeler yaratabilen maddeler veya atıklar.
9	H10	Hava veya suyla temas halinde toksik gaz bırakılması Hava veya su ile temas halinde tehlikeli sayılabilecek miktarda toksik gazlar bırakabilecek maddeler veya atıklar.
9	H11	Toksik (gecikmiş veya kronik) Yutuldukları, solundukları ya da deriden içeri girdikleri takdirde kanserojen etkiler de dahil olmak üzere gecikmiş veya kronik etkilere yol açabilen maddeler veya atıklar.
9	H12	Ekotoksik Serbest halde bulunmaları durumunda, biyoakümüülasyon yoluyla çevre üzerinde ani veya gecikmeli olarak olumsuz etkiler yaratan veya yaratabilecek olan ve/veya biyotik sistemlerde toksik etkiler yaratan veya yaratması muhtemel olan maddeler veya atıklar.
9	H13	Bertaraf edilmelerinden sonra herhangi bir yoldan, yukarıda sıralanan özelliklerden herhangi birine sahip bir diğer maddenin (Örneğin özütlenme sıvısı) oluşumuna neden olan maddeler.

Deneyler

Belirli türden atıkların yarattığı potansiyel tehlikeler henüz tam olarak belirlenememiştir, bu tehlikeleri nicel olarak tanımlayacak deneyler mevcut değildir. Bu atıkların insan ve/veya çevre üzerinde yarattıkları potansiyel tehlikeleri tanımlayacak yöntemlerin geliştirilebilmesi için yeni araştırmalar yapılması gerekmektedir. Standart deneyler ancak saf maddeler ve malzemeler için geliştirilmiştir. EkI'de sıralanan maddelerin işbu Ek'te belirtilen özelliklerden herhangi birine sahip olup olmadığını tespit etmek üzere pek çok ülkede ulusal deneyler geliştirilmiştir.

Ek IV

Bertaraf İşlemleri

A. Kaynak Geri Kazanımına, Yeniden İşlemeye, Arazi Islahında, Doğrudan Tekrar Kullanıma veya Alternatif Kullanımlara Olanak Vermeyen İşlemler

A Bölümü uygulamada karşılaşılan tüm bertaraf işlemlerini kapsamaktadır.

- D1 Toprağın altında veya üstünde depolama (ör. arazide depolama, vb.)
- D2 Arazi işleme (Ör. Sıvı veya çamur atıkların toprakta biyolojik bozulmaya uğraması, vb.)
- D3 Derine enjeksiyon (pompalanabilir atıkların kuyulara, tuz kayaçlarına veya doğal olarak bulunan boşluklara enjeksiyonu, vb.)
- D4 Yüzey doldurma (Ör. sıvı ya da çamur atıkların kovuklara, havuzlara ve lagünlere doldurulması)
- D5 Özel işlemlerle arazi depolaması (Ör. üzeri kapatılmış ve hem birbirleriyle hem de çevreyle teması kesilmiş beton hücrelere yerleştirme)
- D6 Denizler ve okyanuslar dışında bir su kütlelerine bırakma
- D7 Deniz dibine gömme de dahil, denizlere ve okyanuslara bırakma
- D8 Bu ekte yer almayan ve A Bölümündeki işlemlerden herhangi biri yoluyla atılan nihaî bileşiklerin veya karışımların oluşmasına neden olan biyolojik işlemler
- D9 Bu ekte yer almayan ve A Bölümündeki işlemlerden herhangi biri yoluyla atılan nihaî bileşiklerin oluşmasına neden olan fiziko-kimyasal işlemler (Ör. buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon; nötrleştirme, çökeltme vb.)
- D10 Arazide yakma
- D11 Denizde yakma
- D12 Nihaî depolama (ör. bir madende konteyner içine yerleştirme vb.)
- D13 A Bölümünde belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutulmadan önce harmanlama veya karıştırma
- D14 A Bölümünde belirtilen işlemlere tabi tutulmak üzere yeniden ambalajlama
- D15 A Bölümünde belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere depolama

B. Kaynak Geri Kazanımına, Yeniden İşlemeye, Arazi Islahına, Doğrudan Tekrar Kullanıma veya Alternatif Kullanımlara Olanak Veren İşlemler

B Bölümü tehlikeli oldukları düşünülen veya yasal olarak tehlikeli sıfatıyla tanımlanan ve aksi takdirde A Bölümünde belirtilen işlemlere tabi tutulabilecek olan maddelere uygulanacak tüm işlemleri kapsamaktadır.

- R1 Yakıt olarak kullanma (doğrudan yakma dışında) veya enerji üretimi için diğer şekillerde yararlanma
- R2 Solvent (çözücü) ıslahı/geri kazanımı
- R3 Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/yeniden işlenmesi
- R4 Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/yeniden işlenmesi
- R5 Diğer anorganik maddelerin ıslahı/yeniden işlenmesi
- R6 Asitlerin veya bazların geri kazanımı
- R7 Kirliliğin azaltılması için kullanılan parçaların geri kazanımı
- R8 Katalizörlerin parçalarının geri kazanımı
- R9 Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya önceden kullanılmış yağların diğer kullanımları
- R10 Ekolojik iyileştirme veya tarımcılık yararına sonuç verecek arazi ıslahı
- R11 R1-R10 arasındaki işlemlerden elde edilecek artık maddelerin kullanımı
- R12 Atıkların R1-R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi
- R13 Maddelerin B Bölümünde belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere biriktirilmesi

Ek V A

Bildirimde Sağlanacak Bilgiler

1. Atık ihraç nedeni
2. Atık ihracatçısı (1)
3. Atığın üreticisi veya üreticileri ve üretim yeri (1)
4. Atığı bertaraf eden ve fiili bertaraf yeri (1)
5. Eğer biliniyorsa atığın taşıyıcıları veya acentaları (1)
6. Atığın ihraç edildiği ülke
Yetkili makam (2)
7. Atığın geçeceği tahmin edilen transit ülkeler
Yetkili makam (2)
8. Atığın ithal edildiği ülke
Yetkili makam (2)
9. Genel veya tek bildirim
10. Sevkiyat(lar)ın tahmini tarih(ler)i ve atığın ihraç süresi ve önerilen güzergâh (giriş ve çıkış noktaları da dahil) (3)
11. Öngörülen nakliye aracı (karayolu, demiryolu, hava, deniz, iç sular)
12. Sigortaya ilişkin bilgi (4)
13. Y numarası ve BM numarası da dahil olmak üzere atığın cinsi ve fiziksel tanımı, kompozisyonu (5) ve kaza durumunda acil hükümler de dahil olmak üzere özel taşıma şartları
14. Öngörülen paketleme biçimi (Örneğin açık, fiçıda, tanker)
15. Ağırlık/hacim olarak tahmini miktar (6)
16. Atığın üretildiği proses (7)
17. Ek I'de belirtilen atıklar için sınıflamalar Ek II'den; tehlikeli özellik, H numarası, BM numarası

18. Ek III uyarınca bertaraf yöntemi
19. Üreticinin ve ihracatçının, bilgilerin doğruluğuna dair beyanı
20. İhracatçı veya üretici tarafından bertaraf ediciye aktarılan ve atıkların, ithalatçı ülkenin kanun ve mevzuatına göre çevreyle tutarlı bir şekilde yönetilmeyeceğine inanması için hiç bir neden olmadığı yolunda bertaraf edicinin görüşünü destekler bilgi (tesisnin teknik tanımı da dahil)
21. İhracatçı ve bertaraf edici arasındaki sözleşmeye ilişkin bilgiler

Notlar

- (1) Tam ad ve adres, telefon, teleks veya telefaks numarası ile temasa geçilecek şahsın adı, telefon, teleks veya telefon numarası.
- (2) Tam ad ve adres, telefon, teleks veya telefaks numarası.
- (3) Birden fazla sevkiyatı içeren genel bildirimlerde, her bir sevkiyat tarihi veya bu bilinmiyorsa, tahmini sevkiyat sıklığı belirtilecektir.
- (4) İlgili sigorta şartlarına ve bunların ihracatçı, taşıyıcı ve bertaraf edici tarafından nasıl karşılandığına ilişkin bilgiler.
- (5) Zehirlilik ve taşıma ve önerilen bertaraf metoduna ilişkin olarak atığın içerdiği diğer tehlikeler açısından en tehlikeli elemanların mahiyeti ve konsantrasyonu.
- (6) Birden fazla sevkiyatı içeren genel bildirimde, toplam tahmini miktarla her bir sevkiyatın tahmini miktarı belirtilecektir.
- (7) Tehlikeyi değerlendirmek ve önerilen bertaraf işleminin uygunluğunu belirleyebilmek için gerektiği ölçüde.

Ek V B

Dolaşım Belgesinde Sağlanacak Bilgiler

1. Atık ihracatçısı (1)
2. Atığın üreticisi veya üreticileri ve üretim yeri (1)
3. Atığı bertaraf eden ve fiilî bertaraf yeri (1)
4. Atık taşıyıcısı veya taşıyıcıları (1) veya acenta ya da acentaları
5. Genel veya tek bildirim konusu
6. Sınırlarötesi taşınımın başlama tarihi ve atıktan sorumlu her şahsın alındı imzası ve tarih(ler)
7. Ulaşım aracı (karayolu, demiryolu, deniz, hava, iç sular), ihracatçı ve ithalatçı ülke ile transit ülke ve tespit edilmiş ise, giriş ve çıkış noktaları da dahil
8. Atığın genel tanımı (fiziksel durumu, ilgili BM sevkiyat ismi ve sınıfı, BM numarası, Y numarası veya H numarası)
9. Kaza durumunda acil hükümler de dahil olmak üzere özel taşıma şartları
10. Paketleri tipi ve numarası
11. Ağırlık/hacim cinsinden miktar
12. Üreticinin veya ihracatçının bilgilerin doğruluğuna dair beyanı
13. Üreticinin veya ihracatçının, Taraf olan ilgili Devletlerin yetkili makamlarınca herhangi bir itiraz yapılmadığına dair beyanı
14. Bertaraf edicinin atıkları tespit edilmiş bertaraf tesisinde teslim almış olduğuna dair teyidi ve bertaraf yönteminin ve yaklaşık bertaraf tarihinin belirtilmesi.

Notlar

Dolaşım belgesinde gerekli bilgiler, mümkün olduğu durumlarda, nakliyat kuralları kapsamında gerekli olan bilgilerle birlikte tek bir belgede temin edilecektir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise, dolaşım belgesindeki bilgiler, nakliyat kuralları kapsamında gerekli olanların aynısı olmayacak, bunları tamamlayıcı mahiyette olacaktır. Dolaşım belgesinde, bilgilerin kim tarafından temin edileceğine ve formların kim tarafından doldurulacağına dair talimatlar olacaktır.

(1) Tam ad ve adres, telefon, teleks veya telefaks numarası ile acil durumlarda temasa geçilecek şahsın ismi, adresi, telefon, teleks veya telefaks numarası.

Ek VI

TAHKİM

Madde 1

Sözleşmenin 20 nci maddesinde atıfta bulunulan anlaşmada aksi bir hüküm bulunmadıkça, tahkim işlemleri aşağıdaki 2 ila 10 uncu maddelere göre yürütülecektir.

Madde 2

Davacı taraf, tarafların ihtilafı 20 nci maddenin 2 nci veya 3 üncü fıkrası uyarınca tahkime götürme kararı aldıklarını Sekreteryaya bildirecek ve Sözleşmenin, ihtilafa konu maddelerinin yorumunu veya uygulamasını verecektir. Sekreteryaya almış olduğu bu bilgileri tüm Taraf-lara iletacaktır.

Madde 3

Tahkim heyeti üç üyeden oluşacaktır. İhtilaf içindeki Taraflardan her biri bir hakem tayin edecek ve bu yolla tayin edilen iki hakem, ortak mutabakat ile üçüncü bir hakem seçeceklerdir. Tahkim heyetine bu üçüncü hakem başkanlık edecektir. Bu şahıs, ihtilaf içinde taraflardan birinin tabiyetinde olmayacak, ikametgâhı bu taraflardan birinin üzerinde bulunmayacak ve taraflardan herhangi biri tarafından istihdam edilmeyeceği gibi, hangi sıfatla olursa olsun, söz konusu davayla da ilgilenmemiş olacaktır.

Madde 4

1. İkinci hakemin tayin edilmesini takip eden iki ay içinde tahkim heyeti başkanının belirlenmemesi halinde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, taraflardan herhangi birinin isteği üzerine iki aylık ek bir süre içerisinde üçüncü hakemi belirleyecektir.

2. İhtilaf içindeki taraflardan birinin, talep tarihinden itibaren iki ay içinde bir hakem atayamaması durumunda, diğer taraf durumu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirebilir. Bu durumda Genel Sekreter iki aylık ek bir süre içinde tahkim heyeti başkanını seçecektir. Bu seçimden sonra tahkim heyeti başkanı, henüz hakem tayin etmemiş olan taraftan iki aylık bir süre içinde hakem tayin etmesini isteyecektir. Bu süre sonunda durumu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirecek ve Genel Sekreter de iki aylık ek bir süre içinde bu atamayı yapacaktır.

Madde 5

1. Tahkim heyeti kararını uluslararası hukuk kurallarına ve işbu Sözleşme hükümlerine göre verecektir.
2. İşbu Ek hükümleri kapsamında kurulan tahkim heyeti kendi usul kurallarını belirleyecektir.

Madde 6

1. Tahkim heyetinin usule ve öze ilişkin kararları üye çoğunluğuyla alınacaktır.
2. Tahkim heyeti, gerçekleri tespit etmek için gerekli tüm tedbirleri alabilir. Heyet taraflardan birinin isteği üzerine geçici koruma tedbirleri alınması tavsiyesinde bulunabilir.
3. İhtilaf içindeki Taraflar, duruşmaların etkin bir biçimde yürütülebilmesi için gerekli tüm kolaylığı sağlayacaklardır.
4. Taraflardan birinin duruşmalara katılmaması veya kusuru, duruşmaların yapılmasına engel teşkil etmeyecektir.

Madde 7

Tahkim heyeti, doğrudan ihtilaf konusundan kaynaklanan karşı iddiaları da duruşma kapsamına alarak karara bağlayabilir.

Madde 8

Tahkim heyetinin özel şartları göz önüne alarak vereceği aksi yönde kararlar dışında, tahkim heyeti üyelerinin ücretleri de dahil olmak üzere tüm tahkim masrafları, ihtilaf içindeki taraflarca eşit olarak paylaşılacaktır. Heyet yaptığı tüm masrafların kayıtlarını tutacak ve masraflara ilişkin kesin belgeyi taraflara iletacaktır.

Madde 9

İhtilafa konu olan husus üzerinde hukukî mahiyette bir çıkarı olan ve bu çıkarı dava karardan etkilenebilecek olan herhangi bir Taraf, tahkim heyetinin muvafakatı ile duruşmalara müdahalede bulunabilir.

Madde 10

1. Süre kısıtlamasının beş ayı aşmayan bir süre ile uzatılmasının gerekli bulunduğu durumlar dışında tahkim heyeti, kuruluşundan itibaren beş ay içinde kararını verecektir.
2. Tahkim heyetinin kararı, gerekçeleriyle birlikte açıklanacak ve ihtilaf içindeki taraflar için kesin ve bağlayıcı mahiyette olacaktır.
3. Taraflar arasında kararın yorumuna ve uygulanmasına ilişkin olarak çıkabilecek ihtilaflar, Taraflarca kararı veren heyete veya bu amaçla ilki ile aynı şekilde kurulacak başka bir heyete götürülebilir.